

ÉVFORDULÓK

Szablyár Péter

50 éve alapították a jósmafői Papp Ferenc Karsztkutató Állomást

A jósmafői Kutatóállomás – mint a Budapesti Műszaki Egyetem létesítménye (az ÉKME – *Építési és Közlekedési Műszaki Egyetem*) – 1957-ben jött létre dr. Papp Ferenc professzor különleges oktatás- és tudományszervező tevékenysége nyomán. Szellemében megjelenítette egy mélységesen humánus, természet-szerető és ismerő reneszánsz alkatú tudós életművét.

A Kutatóállomás helyét a közelében 1954-ben feltárt Vass Imre-barlang határozta meg. Papp professzor úr zseniális helykiválasztása a Mezna-tető DK-i letörésének peremén, a Kis-tohonya-forrás közelében, néhány száz méterre a Vass Imre-barlang bejáratától történt, egy olyan kilátópontra, ahonnan végig lehetett látni a Tohonyavölgyön, a Tohonya- és Gerge-bérc lankái mögött a Nagyoldalig.

A Kutatóállomás alapépületének alsó szintjén egy laboratórium, középső szintjén egy hálóhelyül és könyvtárként egyaránt használható társalgó és gondnoki lakás, tetőterében 16 fő számára alkalmas szállás és a ház vízellátó rendszerének hidroforja helyezkedett el. A ház mellett „meghagyott” kisházban egy műhely-konyha-technikusi lakás és raktár együttest alakítottak ki.

A ház mögött egy meteorológiai állomás működött, amely a hidro-meteorológiai mérőhálózat részeként ma is üzemel.

A Kutatóállomás története 3 nagy korszakra bontható. Az első – a hőskor

A Kutatóállomás 1968-ban

– a Műegyetemhez kötődő korszak. Ebben az időben a nagy áldozatokkal létrehozott kutatóhely, a kőré csoportosult fiatal szakembergárda, a Papp professzor úr által indukált program, annak tartalma és végrehajtásának következetessége egységes és eredményes volt. E korszak végén épült meg a második épület, amelyben további személyzeti lakhelyek, közösségi tér, hálósobák, műhely, fotólabor és észlelősobák is helyet kaptak. Ekkor már országos hálózatra kapcsolt energiaellátás, telefonkapcsolat és bővített személyi állomány segítette a munkát.

*Dr. Papp Ferenc, a magyar
barlangkutatás fáradhatatlan
szervezője*

Az 1968-ban méltatlan körülmények között nyugdíjazott Papp professzor úr érzékelte, hogy a Kutatóállomást veszély fenyegeti, ezért még 1969. januárjában bekövetkezett halála előtt megszervezte azt, hogy az állomás 1968-ban a VITUKI kötelékébe kerüljön. Innen kezdődik az állomás második korszaka. Ekkor már a Papp Ferenc-i komplexitás erősen redukálódott, dominánssá váltak a karszt-hidrologiai kutatások, a hidrologiai észlelőhálózat fokozatosan bővült, az oktató-gyakorló bázis szerep fokozatosan megszűnt.

1985. áprilisától a Kutatóállomás az Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság kezelésébe kerül. Ekkor kezdődött történetének harmadik korszaka. Az Országos Meteorológiai Szolgálattal közösen üzemeltetett meteorológiai állomáson folytatódtak az észlelések. A Kutatóállomás a vízrajzi észlelőhálózat része maradt, s mivel ennek egy része törzsállomás, így az országos törzshálózat részeként tovább gazdagítja azt a több, mint harminc évet átölelő adatsort, amely különös jelentőségűvé teszi ezt a területet. Ebben a harmadik korszakában tovább erodálódtak a kezdeti időszak szerteágazó, különleges tudományos eredményeket hozó jegei; a Kutatóállomás „végvárrá” vált.

A Kutatóállomás tudományos eredményei, különös tekintettel az Aggteleki-karszt vonatkozásában

A Kutatóállomás tudományos programjának Papp Ferenc-i alap gondolata a karsztfolyamatok kölcsönhatásainak rendszer szemléletű kutatása volt. A karszt szilárd fázisaként a karsztos kőzetet, ásványos kiválásait és a felhalmozott üledékeket vizsgálták. A karszt folyékony fázisaként az oldott kőzetanyagot tartalmazó karsztvizet, annak mozgásait, mennyiségi és minőségi mutatóinak változásait regisztrálták. A karsztos kőzet hézagterfogatá-

ban, ill. a karsztos üregekben mozgó, Ca, Mg aeroszoloikat tartalmazó közeget – mint a karszt légnemű fázisát vették vizsgálat alá. A karsztos kőzetek radioaktív sugárzását és erőtereit a karszt mikrofizikai fázisaként, míg a barlangi- ill. karsztfelszíni élővilágot mint a karszt biológiai fázisát elemezték.

A Kutatóállomáson végzett speciális tudományos vizsgálatok – változó intenzitással – 1963-óta az alábbi fő témakörökben folytak:

- levegő-hőmérséklet mérés;
- páratartalom mérés;
- légáramlásmérés távregisztrálással;
- légnyomás-különbségmérés távregisztrálással;
- rádióaktivitás-mérés;
- radon aktivitás mérés és helyi regisztrálás;
- befoglaló kőzet-mozgás (litoklázis fluktuáció) távregisztrálás;
- csepegés-hozam mérés távregisztrálással;
- karsztvízszint változás regisztrálás észlelő kutakban;
- forráshozam helyi- és távregisztrálás;
- cseppkőnövekedés mérés robot-cseppkövekkel;
- heliktitek növekedésének mérése mikroszkóppal.

A Kutatóállomás eredményei az oktatás és környezeti nevelés területein

*Maucha László évtizedeken át
vezette a Kutatóállomást*

A Kutatóállomást létrehozó gondolatok egyik alapvetése az volt, hogy az egyetemi tanulmányaikat végző hallgatók néhány hetet ott töltve közvetlen közelébe kerüljenek a tanulmányaik során megismert területnek, helyszíni vizsgálatokat végezzenek, kóstoljanak bele az adatgyűjtés, adatfeldolgozás sokszor fáradságos és száraz munkájába, de legyen sikerélményük is néhány új megfigyelés rögzítésében, esetleg publikálásában.

E sorok írója abban a szerencsés helyzetben volt, hogy geológiai technikumi hallgatóként négy nyarat a Kutatóállomáson tölthetett. Az életre-szóló élmények sokasága mellett a legnagyobb hatást rá a rendszerességre, pontosságra és a tervsze-

rű-, tudatos megfigyelések előkészítésére és végrehajtására való készség kifejlesztése jelentette.

A Kutatóállomáson megfordult több ezer középiskolás és egyetemista fiatal zömét megérintette itt a természet közelsége, néhány nap alatt számtalan közvetlen információhoz jutottak („Több egyszer látni, mint százszor hallani róla” – mondja a kínai közmondás), a felszíni kirándulásokat követő barlangjárás, majd néhány forrás vízhozam észlelése pillanatok alatt felépíthette azt a szemléletet, amelyet más módon talán nem is lehet megszerezni, csak itt, ebben a környezetben.

A Kutatóállomás lehetőségeit nagyban felértékelték az a tény, hogy kezdetben egy határ-menti, meglehetősen elszigetelt zónában, később egy tájvédelmi körzetben, majd egy MAB terület határán, 1985-től az Aggteleki Nemzeti Park szívében, napjainkban pedig egy világörökség listára került barlangokat tartalmazó karszterület magyarországi központjában fekszik.

A Kutatóállomás hajdani műszerei a Jósvafői Tájháza időszerű kiállításán

Ez a lehetőség azonban jelenleg messze nincs kihasználva, a Kutatóállomás oktatási- és környezeti nevelés szempontjából érdemben nem működik.

dik, ennek feltételrendszere – különösen a humán erőforrások tekintetében – teljesen hiányzik.

Tekintettel arra, hogy az Aggteleki Nemzeti Park egyik fő tevékenysége pontosan az oktatás és a környezeti nevelés, a Kutatóállomás bázisán – a szükséges feltételek megteremtését követően – mindez kiválóan művelhető.

Összefoglalva megállapítható, hogy a karsztfejlődés jelenségeinek in situ tanulmányozására – az adatgyűjtéstől a szintetizálásig – igen alkalmas feltételrendszere és háttere volt az alapító gondolatra felépített Kutatóállomás.

Vitathatatlan tény, hogy az Aggteleki-karszt területére vonatkozó legtöbb adat, megfigyelés és ezekből szintetizált publikáció a Kutatóállomáson, vagy annak hatósugarában működő személyektől, kutatóktól származik.

Bár kezdetben a kutatások középpontjában a Vass Imre-barlang, annak vízgyűjtő területe, hidrológiai rendszere állt, a kutatás hamarosan kiterjedt egy lényegesen nagyobb területre; az Alsó-hegytől a karszt-terület Ny-i határáig.

Az alapítói eszmerendszert fokozatosan háttérbe szorító átszervezések és működtetői érdekek sajnos megakadályozták, hogy egy átfogó kutatási program szülessen a teljes karsztterület komplex kutatására. Ennek hiánya okozta azt, hogy az igen jelentős részeredmények és kimagasló tudományos eredmények sem voltak képesek egy olyan összegződési folyamat részévé válni, amely az ezredforduló táján átütő nemzetközi elismeréshez vezetett volna.

Mégis némi elégtételt jelent az, hogy a Világörökség listára történő felkerülés meghatározó részösszetevője volt az az ismeretanyag, amely az itt folyt kutatások eredményeként az előterjesztésekbe beépült.

A jósvafői Kutatóállomás létrehozását követően a barlangkutatók zárandokhelyévé vált. Az ott kikísérletezett módszerek, kifejlesztett eszközök, és az az igény, hogy a barlangjárás során végzett rendszeres adatgyűjtés jelentős új eredményeket hozó összegzésekhez vezethet, országos jelentőségűvé tette ezt az intézményt. Barlangkutató generációk fordultak meg itt, könnyen megismerve a tudatos, tervezett kutatás, megfigyelés rendszerességét, igényességét.

Mindezek alapján a jósvafői Papp Ferenc Kutatóállomás integrálása az Aggteleki Nemzeti Park szervezetébe a Papp Ferenc-i életmű örököseinek kötelessége. Ennek a kutatóállomásnak a szakmai múltja, telepítési helyéből fakadó adottságai messze túlmutatnak azon az alkalmi szálláshely funkción, amit több, mint egy évtized óta betölt.

A terület barlangjainak Világörökség listára kerülése, az eredeti állapotát még európai átlagot is meghaladó mértékben megőrzött karsztterület, a közeli bioszféra rezervátum, az elmúlt évtizedekben végzett számtalan, igen

értékes eredményt hozó tudományos kutatás, megfigyelés mind-mind abba az irányba mutat, hogy ezen a területen egy önálló – de a Nemzeti Park szervezetébe ágyazott – kutatóhely mihamarabbi létrehozása indokolt.

A Kutatóállomás meglévő – bár felújításra szoruló – építményei, kiépített infrastruktúrája olyan adottság mindennek a megteremtésére, amely egyetlen hazai karszterületen sem lelhető fel. A Kutatóállomást alapító dr. Papp Ferenc professzor szellemi örökségét akkor vihetjük át méltó módon a huszonegyedik századba, ha az általa létrehozott tudományos műhely ismét a tudományos kutatás, a természeti nevelés és oktatás helyszínévé válhat! Az 50. évfordulón felavatott emléktábla – ha áttételesen is – de erre emlékeztet!

Pados Imre (ÉVIZIG igazgató) emlékbeszédét tartja az új emléktábla előtt

Béres Gyula

70 éve hunyt el
Dr. TÓTH-SZABÓ PÁL
történész-levéltáros (1872-1938)

1872. január 28-án született a torna vármegyei, Hidvégdárdóban. Apja Tóth – Szabó János, anyja Tyúkody Barbara volt. Alap és középfokú tanulmányai befejezése után, belépett a jászói premontrei szerzetesrendbe. A teológiai tanulmányok elvégzését követően, 1896. szeptember 16-án pappá szentelték. 1897-től Nagyváradon premontrei rendi tanárként dolgozott, ahol 1898-ban főgimnáziumi tanárrá nevezték ki. 1899. július 2-án, Ballagi Aladár¹ ajánlására évdíjas, rendes tagja lett a Magyar Történelmi Társulatsnak mint premontrei kanonok, nagyváradai főgimnáziumi tanár.² 1901-ben a Magyar Tudományos Akadémia és rendfőnöke engedélyével, több hónapig kutatást folytatott a vatikáni levéltárban a magyar királyi főkegyúri joggal kapcsolatban. Továbbá VI. Sándor pápa és a Jagelló-kor, javadalom – adományozási gyakorlatát vizsgálta.³ 1903 május 2-án, Jászó a főkegyúri jog történetében, május 7-én A kegyúri jog átruházása, október 12-én, Giskra. Különös tekintettel Abaúj megyére címmel tartott felolvasást a Magyar Történelmi Társulatsban.⁴ 1907-től az egyháztörténelem tanára lett a Norbertinumban és a 14-16. század történetének egyetemi magántanára a budapesti egyetemen. 1908-ban a Magyar Történelmi Társulat igazgató választmányi tagjává választották két évre.⁵ Tanulmányai a Századok, Turul, Művészet folyóiratokban jelentek meg. Munkatársa volt a Történelmi közlemények Abaúj – Torna vármegye és Kassa múltjából című történelmi folyóiratnak. A husziták története Magyarországon című munkájáért az akadémia 1910-ben Ipolyi Arnold díjban részesítette. A premontrei rendből 1912-ben kilépett és a Fővárosi Levéltárban lett levéltáros. Az 1917-ben megjelent, A cseh-huszita mozgalmak és uralom története Magyarországon című munkájáról a tudományos akadémia az előző munka kibővítését követően, ismét nagy elismeréssel nyilatkozott.

A Tanácsköztársaság hatalomátvétele után, 1919. májusától az Országos Levéltár vezetőjévé nevezték ki. A tanácskormány bukását követően, 1919. augusztus 8-án hivatalától megfosztva, visszatért a Fővárosi Levéltárba, ahol nyugdíjba vonulásáig, 1925-ig dolgozott. Tagja volt a Magyar Történelmi Társulatsnak, Magyar Néprajzi Társaságnak a Szent István Társulatsnak a Magyar Történelmi és Heraldikai valamint Genealógia Társaságnak. 1938. október 28-án hunyt el Budapesten.⁶

Tisztelegjünk emléke előtt a hírneves kutató-püspök, Ipolyi Arnoldtól származó idézettel: „Őrizzük emlékeinket, gyűjtsük össze töredékeinket, nehogy végleg elveszenek, és azáltal: üresebb legyen a múlt, szegényebb a jelen, és kétesebb a jövő.”

Munkái:

1. A magyar főpapság a rendi alkotmányban a vegyes királyok alatt. Bp., 1898. Atheneum (különnyomat).
2. A bihari vár. Századok, 1900., 547-551. o.
3. Mallyó József prémontrei pap, a jászai konvent naplóírója. Magyar Állam, 1901. április 7.
4. Mallyó József . Bp., 1901. (különnyomata Századokból) Századok, 1901., 231-341. o.
5. A prémontreiek ünnepélye. Alkotmány, 1902. április 6.
6. Magyar ötvösök Rómában. Jakab barát, pécsi festő. In.: Művészet, 1902. / 3., 229. o.
7. Miklós, Hertul fia, Nagy Lajos király udvari festője. Bálint festő. Tamás festő. Antal kassai ötvös. In.:Művészet, 1902. / 6., 434. o.
8. Oklevelek a kegyúri jog történetéhez. 1508 – 1521. Magyar Történelmi Tár, 1903., 99-117. o.
9. Magyarország a XV-ik század végén a pápai supplicatiók világánál. Bp., 1903. (különnyomat a Századokból).
10. Torna megye XV. századi oláh telepei. Ethnographia. 1903., 8. füzet.
11. A jászói konvent mint hiteleshely a középkorban. In.: Turul, 1903., 110-119. o.
12. Giskra, különös tekintettel Abaujmegyére. Bp., 1904. Értekezések a történetudomány köréből XIX. 10.
13. Nagyvárad az erdélyi fejedelmek és a török uralom korában. Nagyvárad, 1904.
14. Jászó a főkegyúri jog történetében. Századok, 1905., I.: 119-137. o., II. : 223 – 247. o. Bp., 1905. (különnyomat a Századokból).
15. Nagy Lajos király és a jászai konvent. Századok, 1905., 574-575. o.
16. Szathmári György prímás(1457-1524). Bp., 1906. Magyar Történelmi Társulat, Atheneum, Magyar Történelmi Életrajzok XXII. évf., 1-3 füzet rajzokkal és hasonmásokkal.
17. A cseh-huszita mozgalmak és uralom története Magyarországon. Bp., 1917. Hornyánszky.
18. A cseh-huszita mozgalmak és uralom története Magyarországon. Történeti Szemle, 1921/1-4. 165-170. o.

Jegyzet

1. Művelődéstörténeész ,a budapesti egyetem tanára, 1884 június 5-től a MTA levelező tagja. Szinnyi József: im.
- 2 Századok, 1899., 576.o.
- 3 Századok, 1902., 184.o.
- 4 Századok, 1903., 266., 590., 866.o.
- 5 Századok, 1908., 372.o.
- 6 Életrajzához: www.mke.hu, Magyar Életrajzi Lexikon 1000-1990., Századok, 1902., 184.o., 1905., 80.o., 1910., 687.o.,
<http://mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC15363/15970.htm>,
Szinnyi József: Magyar írók élete és munkái.,
<http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/t/t28290.htm>, Századok adatbázis

A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 13/2008. (V. 20.) KvVM rendelete a Rudabányai őshominida-lelőhely természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervéről

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § b) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a környezetvédelmi és vízügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 165/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § b) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1.§

Az Országos Természetvédelmi Hivatal elnökének 16/1977. OTvH számú határozatával védetté nyilvánított, valamint a Rudabányai őshominida-lelőhely természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 69/2007. (X. 18.) KvVM rendelettel fenntartott védettségű Rudabányai őshominida-lelőhely természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét a melléklet szerint állapítom meg.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Budapest, 2008. április 30.

Dr. Fodor Gábor s. k.,
környezetvédelmi és vízügyi miniszter

Melléklet

a 13/2008. (V. 20.) KvVM rendelethez

A Rudabányai őshominida-lelőhely természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési terve

1. Természetvédelmi célkitűzések

- A területen található ősmaradvány-lelőhelyeknek a káros természeti hatásoktól és emberi tevékenységektől való védelme.
- Az ősmaradvány-lelőhelyek tudományos kutatásához szükséges feltételek biztosítása.
- Az ősmaradvány-lelőhelyek nagyközönség számára történő bemutatása.

2. Természetvédelmi stratégiák

- Gazdálkodási célzatú tevékenységek mellőzése a területen. A csak részterületeket érintő - külön tervben kidolgozandó – rekultivációs munkák lehetőségének biztosítása. A terület kivett („ásatási terület”) művelési ágának megtartása.
- A lelőhelyeket körülvevő területen a folyamatos növényborítottság biztosítása, a pionír jellegű őshonos lombos fafajok térfoglalásának segítése, az idegenhonos fafajok (elsősorban az akác) fokozatos visszaszorítása.
- A lelőhelyeken a földtani és őslénytani értékek védelme érdekében a fás szárú növényzet teljes körű visszaszorítása.
- A felhagyott külszíni művelésű vasércbányához kötődő táji és kultúr-történeti értékek megőrzésének biztosítása a rekultivációs tervekben.
- A természetvédelmi célok érdekében szükséges minimális infrastruktúra kialakítása és fenntartása.
- Az ősmaradvány-lelőhelyeken a természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon történő kutatási tevékenység lehetőségének biztosítása.
- A terület látogathatóságának biztosítása, igényeseten speciális képzések, egyetemi oktatási gyakorlatok stb. megvalósításával. A nagyközönség érdeklődését kielégítő, valamint a turisztikai hasznosítást és bemutatást szolgáló bemutatóhelyek és tanösvény kialakítása.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Azokkal az intézetekkel [Magyar Állami Földtani Intézet (Budapest), Magyar Természettudományi Múzeum (Budapest), Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bányászattörténeti Múzeum (Rudabánya)] és önkormányzatokkal (Felsőtelekes, Rudabánya), amelyek a területtel kapcsolatos természetvédelmi kezelési feladatokba bevonhatók, együttműködést kell kialakítani a természetvédelmi kezelőknek. A területtel kapcsolatos tervekről meghatározott időközönként egyeztetést kell tartani az együttműködés résztvevőinek. Az egyeztetések során meghatározott tevékenységeket az éves feladattervben meg kell jeleníteni.

A természetvédelmi kezelési terv az őslénytani feltárások közül a védett természeti területre eső, a feltárások sorszámozása szerint azonosított alábbi ősmaradvány-lelőhelyekre vonatkozóan tartalmaz előírásokat.

3.1.1. Földtani, felszínalaktani természeti értékek, barlangok védelme

– A terület védelméről, rendszeres ellenőrzéséről folyamatosan gondoskodni kell.

Az I. számú ősmaradvány-lelőhelyre vonatkozó előírások

– A lejtős tömegmozgások (iszapfolyás, csuszamlás és suvadás) megszüntetésére, mérséklésre tervet kell készíteni, és gondoskodni kell az ehhez szükséges előzetes vizsgálatok elvégzéséről.

– A lejtős tömegmozgásokat kiváltó okok megszüntetését követően egy oldalt nyitott, fedett építmény létesítésével kell megőrizni a lelőhelyet.

A II. számú ősmaradvány-lelőhelyre vonatkozó előírások

– A megrongálódott védőcsarnokot helyre kell állítani, hogy a lelőhelyre csapadékvíz és egyéb ráfolyó víz ne juthasson.

– A lelőhely fölötti domboldalról lefutó és beszivárgó víz elvezetését a már meglévő árok nyomvonalán kialakított új övárak-rendszerrel kell megoldani a víznek a bányagödör e célra kijelölt mélyebb területére történő elvezetése érdekében. A lelőhelyet védő csarnok leendő új tetejéről lefolyó víz elvezetését e rendszerhez kapcsolódva kell megoldani.

A VII. számú ősmaradvány-lelőhelyre vonatkozó előírások

– A feltárt terület fölé egy olyan, oldalt nyitott tetőt kell emelni, amely biztosítja, hogy a csapadék, valamint a leszivárgó víz ne érje a sziklafelületet.

3.1.2. Élőhelyek kezelése, fenntartása

– Az arra alkalmas helyeken pionír jellegű őshonos fa- és cserjefajokat (rezgőnyár, mezei juhar, mogoró, vadkörte stb.) csemete, illetve mag útján kell telepíteni, az erdő foltok fokozatos – állandó növényborítottságot biztosító – átalakítása érdekében.

3.1.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek

– A területen esedékes fejlesztések során a bányaudvarokra és bányatavakra való kilátást - különösen a II. számú lelőhely csarnoka mellől – továbbra is biztosítani kell.

3.1.4. Látogatás

– A területet átmenő forgalom nem érintheti, a parkoló mögötti elzárt területre a látogatók nem hajthatnak be.

– A területet látogatása során a parkolótól induló gyalogösvényről tilos letérni.

– A területen kerékpárral, motoros és egyéb járművel tilos közlekedni.

3.1.5. Oktatás, bemutatás

– Az ősmaradvány-lelőhelyek turisztikai és ismeretterjesztési célú bemutatását biztosítani kell.

– A bemutatás kulturált körülményeinek biztosítása érdekében a gépkocsi parkolót fel kell újítani.

– Földtani tanösvényt kell kialakítani a terület bányászati, földtani, ásványtani, tájképi stb. látnivalóinak bemutatásával.

– A területen a látogatás irányítás érdekében gyalogösvényt kell kialakítani. Az építményekkel és járőfelülettel nem fedett lelőhelyeken kívüli területeket parkosítani kell.

– A bemutatóhely és a tanösvény működtetése mellett igény szerint szervezett szakvezetést, információt kell biztosítani a látogatók számára.

3.1.6. Kutatás, vizsgálatok

– Rendszerezni kell valamennyi, a természetvédelmi kezeléssel, a terület állapotának folyamatos nyomon követésével kapcsolatos, valamint a terület rendszeres ellenőrzése során keletkező archív és új adatot (paleontológiai, természetföldrajzi, tájtörténeti, biotikai adatok, antropogén hatások, fényképek, térképek stb.).

– A területen található őslénytani lelőhelyeken csak megfelelő felkészültségű, tudományos igényességű referenciamunkákkal rendelkező szakemberek – részletes kutatási terv összeállítása és a szükséges engedélyek beszerzése után – végezhetnek kutatási tevékenységet.

3.1.7. Terület- és földhasználat

– A területen csak az őslénytani lelőhelyek hatékony védelme és a bemutatás-oktatás-kutatás feladatainak ellátása érdekében szükséges építmények, illetve közművek helyezhetők el.

– A területen sem ipari, sem bányászati tevékenység nem indítható.

– Rekultivációs tevékenység csak külön e célra készített, és a természetvédelmi hatóság, illetve a természetvédelmi kezelő által is véleményezett rekultivációs terv alapján végezhető. Az I., II. és VII. számú őslénytani lelőhelyek megőrzésének, illetve a terület egyéb műtárgyainak, építményeinek védelmét a rekultiváció közben biztosítani kell.

– A kommunális hulladékot és a bányaművelés után visszamaradt roncsokat (beton-, téglá- és fémépítmények stb.) el kell bontani és el kell szállítani a területről.

– Az őslénytani lelőhelyek védelme érdekében a területen vadászati-vadgazdálkodási létesítményt elhelyezni tilos.

– A jelenleg ligetes facsoportok üzemtervezett erdőként való esetleges felvételét követően az erdőkezelést – az erdőkre vonatkozó általános jogszabályok betartásával – az őslénytani lelőhelyek megőrzésének és a kutatásnak, bemutatásnak alá kell rendelni.

– Az őslénytani lelőhelyeket védő meglévő övárorendszer fel kell újítani, folyamatosan karban kell tartani, és vizsgálatokat kell végezni esetleges újabb vízterelő művek építésének szükségességéről.

3.1.8. Természetvédelmi infrastruktúra

– Építmények elhelyezése az őslénytani lelőhelyek maximális védelmével és kíméletével, a természetvédelmi, tudományos és egyéb szempontokat egyaránt mérlegelő építési tervdokumentációk birtokában, érvényes építésügyi hatósági engedéllyel lehetséges. A felmerülő igények alapján az alábbi építmények létesíthetők, illetve tartandók fenn: parkoló, védőcsarnok a II. számú lelőhely felett, védőtető az I. és VII. számú lelőhely felett, vízelveztető öváro-rendszer, járdák, ösvények, korlátok, pihenőpadok, hatósági tájékoztató-, információs és egyéb táblák, hulladékgyűjtők. A nevezett létesítmények építése során a környezetbe harmonikusan illeszkedő építészeti megoldásokat, illetve a természetes építőanyagokkal (pl. terméskő, cserép, téglá, fa) fedett felületeket kell előnyben részesíteni. A létesítményekhez vezető közműveket – ahol őslénytani lelőhelyet e megoldás nem veszélyeztet – a felszín alatt kell elhelyezni.

– A II. számú lelőhely fölé emelt, többször is megrongált, statikai szempontból rossz állapotú csarnok tetejét (a teljes körű felújítás során vagy az elbontást követő újjáépítéskor) olyan anyaggal kell befedni, amely biztosítja a lelőhely védelmét az időjárás elemektől, illetve megfelel az előző bekezdésben szereplő tájvédelmi szempontoknak.

(A rendelet a Magyar Közlöny 76. számában jelent meg 2008. május 20-án.)